

Kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta ja hyvinvointialueiden rahoituksesta annettujen asetusten muuttaminen (siirtolaskelmien tarkistaminen)

Lausuntopyynnön diaarinumero: VN/13605/2023 ja VN/13604/2023

Johdanto

Valtiovarainministeriö pyytää lausuntoanne luonnoksista valtioneuvoston asetukseksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun asetuksen (1393/2022) 7 §:n ja valtioneuvoston asetukseksi hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun asetuksen (1392/2022) 5 §:n muuttamisesta.

Kuntien vuoden 2022 tilinpäätöstiedoissa on tullut esiin tilanteita, jotka mahdollisesti vääristävät merkittävästi sote-uudistuksen rahoituksen siirtoon liittyviä laskelmia. Kuntien raportoimat tiedot eivät kaikilta osin vastaa kustannuksia, jotka palvelujen järjestämiseen menee yhden vuoden aikana. Tämän takia sääntelyä rahoituksen siirrossa huomioon otettavista kustannuksista on tarpeen tarkentaa.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun asetuksen 7 §:ssä säädetään siirtolaskelmien tarkistamisesta. Pykälää täydennettäisiin sääntelyllä, jonka mukaan kunnan vuosille 2021 ja 2022 kirjaamat kulut ja tuotot voitaisiin ottaa rahoituksen siirtolaskelmassa huomioon kunnan Valtiokonttorille ilmoittamista tilinpäätöstiedoista poiketen, jos kyseisen kunnan tilinpäätöstieto muutoin merkittävästi vääristäisi laskelmia yksittäisen kunnan tai hyvinvointialueen osalta. Tieto otettaisiin huomioon kuntien välillä tasapuolisella tavalla siten, että siirtyvät kustannukset vastaavat yhden vuoden palveluiden järjestämisen kustannuksia.

Hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun asetuksen 5 §:ssä säädetään hyvinvointialueiden rahoituksen laskelmien tarkistamisesta vuonna 2023. Pykälää täydennettäisiin siten, että myös hyvinvointialueiden koko maan rahoituksen tarkistamista koskevissa laskelmissa otettaisiin huomioon vastaavasti rahoituslaskelmia merkittävästi vääristävät tiedot. Erikseen arvioidaan vielä, täydennetäänkö hyvinvointialuekohtaisia siirtymätasauksia koskevaa sääntelyä vastaavalla tavalla.

Valtiovarainministeriö järjestää kuntien ja hyvinvointialueiden edustajille kuulemistilaisuuden siirtolaskelmien oikaisusta 16.5. Kuulemistilaisuuden diat lisätään materiaaliin tilaisuuden jälkeen. Ruotsinkieliset asetusluonnokset lisätään 16.5.

Tausta

Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistuksen yhteydessä kunnilta hyvinvointialueille siirtyvät kustannukset määräytyvät sen perusteella, mitä kunnat ovat raportoineet kustannuksiksi vuosina 2021 ja 2022. Siirtyvät kustannukset vaikuttavat siihen, kuinka paljon kunnat saavat valtionosuutta ja hyvinvointialueet valtion rahoitusta vuodesta 2023 lähtien.

Tavoitteet

Ehdotetun sääntelyn tavoitteena on varmistaa sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen uudistukseen liittyvän rahoituksen siirron toteutuminen lainsäädännössä tarkoitetulla tavalla.

Kunnilta hyvinvointialueille siirtyvää kustannusta koskevat tiedot otettaisiin huomioon kuntien välillä tasapuolisella tavalla siten, että siirtyvät kustannukset vastaavat yhden vuoden palveluiden järjestämisen kustannuksia.

Siirtolaskelmissa otettaisiin oikaistuina huomioon seuraavat kuntakohtaiset erät silloin, jos erä merkittävästi vääristäisi yksittäisen kunnan tai hyvinvointialueen rahoitusta:

- pelastustoimen takautuvat varallaolokorvaukset
- sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen kuntayhtymien ja muiden sote-yhteistyöorganisaatioiden ja pelastuslaitosten yli- ja alijäämät ja takautuvat yli- ja alijäämät
- sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen toimitilojen ja kiinteistöjen sekä osakkeiden ja osuuksien luovutusvoitot ja -tappiot

Takautuvien palkkaharmonisaatiokustannusten huomioon ottamisesta on jo säädetty asetuksissa aikaisemmin.

Tiedot otettaisiin huomioon kuntien ja kuntayhtymien ja niitä vastaavien hyvinvointialueiden valtiovarainministeriölle toimittaman selvityksen sekä muun muassa taloustietojen raportoinnista ja tilinpäätöksistä saatavan muun selvityksen perusteella. Kuntien ja hyvinvointialueiden selvitystä pyydetäisiin kyselyllä kesäkuun 2023 aikana.

Tarkoituksena on, että asetuksen mukaisilla tiedoilla oikaistu siirtolaskelmaluonnos olisi valmis viimeistään 31.8.2023. Kunnat ja hyvinvointialueet voisivat vielä esittää valtiovarainministeriölle huomioita laskelmaluonnoksesta syyskuun 2023 aikana.

Lopullinen siirtolaskelma on kuntien vuoden 2024 peruspalvelujen valtiosuutusta ja hyvinvointialueiden vuoden 2024 rahoitusta koskevien päätösten perusteena.

Aikataulu

Lausunto pyydetään toimittamaan viimeistään keskiviikkona 31.5.2023 klo 16.15. Valtioneuvoston asetukset on tarkoitus antaa kesäkuussa 2023.

Vastausohjeet vastaanottajille

Lausunnot pyydetään antamaan vastaamalla lausuntopalvelu.fi:ssä julkaistuun lausuntopyyntöön. Lausuntoa ei tarvitse lähettää erikseen sähköpostitse tai postitse.

Lausunnon antaakseen vastaajan tulee rekisteröityä ja kirjautua lausuntopalvelu.fi:hin. Tarkemmat ohjeet palvelun käyttämiseksi löydät lausuntopalvelu.fi:n sivulta Ohjeet > Käyttöohjeet. Palvelun käyttöönoton tukea voi pyytää osoitteesta lausuntopalvelu.om@om.fi.

Lausuntoja voivat antaa muutkin kuin jakelussa mainitut. HUOM! Kaikki annetut lausunnot ovat julkisia ja ne julkaistaan lausuntopalvelu.fi:ssä.

Valmistelijat

Hallitusneuvos Eeva Mäenpää, puh. 02955 30266, eeva.maenpaa(at)gov.fi

Erityisasiantuntija Minnamaria Korhonen, puh. 0295 530 586, minnamaria.korhonen(at)gov.fi
Lausuntopyynnön teknisiin kysymyksiin lisätietoja antaa:
Säädösvalmistelusihteri Aija Karlsson

Puhelin 02955 30324

s-posti: aija.karlsson(at)gov.fi

• **1. Yleistä ehdotuksesta ja sen tavoitteista.**

Kuntamme yhtyy Kuntaliiton lausuntoon.

Asetuksella on todella iso ja pysyvä vaikutus kuntien ja hyvinvointialueiden valtionosuuslaskelmiin. Tästä syystä on erittäin ongelmallista, että osallisten kuuleminen ja lausuntojen antamisaika on järjestetty nopealla aikataululla. Osalliset joutuvat antamaan lausunnon ilman mahdollisuutta kattaviin laskelmiin asetuksen vaikutuksista.

Ongelmallista on myös se, jos asetuksen antamisaikataulu vaikuttaa lopullisten siirtolaskelmien valmistumisen aikatauluun sekä sen kunnille ja hyvinvointialueille informoimiseen. Valtionosuuden vaikutus kuntien talousarvioihin on merkittävä ja talousarvioprosessi kunnissa on jo alkanut. Siirtolaskelmien viivästyminen aiheuttaisi suuria vaikeuksia kuntien talousarvioprosessin loppuun viemisessä.

• **2. Huomioon otettavat erät.**

Ovatko kunnan peruspalvelujen valtionosuusasetuksen luonnoksessa mainitut oikaistavat erät (2 momentin kohdat 1-6) perusteltuja ja niiden huomioon ottamisen tapa mielestänne tasapuolinen kuntien välillä?

- takautuvat pelastustoimen varallaolokorvaukset
- sote- ja pela- kuntayhtymien takautuvat alijäämät ja ylijäämät
- kunnan kirjaamatta jättämä osuus sote-kuntayhtymän alijäämästä
- sote- ja pela-kuntayhtymien ylijäämän palautus ja alijäämän kattaminen
- muiden sote-yhteistoimintaorganisaatioiden ja pelastuslaitosten 2-4 kohdissa tarkoitettu ylijäämän palautus tai alijäämän kattaminen
- palveluluokille kirjatut sote- ja pela -toimitilojen ja kiinteistöjen luovutusvoitot ja -tappiot sekä osakkeiden ja osuuksien luovutusvoitot ja -tappiot

Jotkut sairaanhoitopiirit ovat tehneet vuosittain laskelmat kuntien kyseisten vuosien palveluista maksettujen ostopalvelumaksujen riittävydestä tai riittämättömyydestä kyseisen vuoden kustannuksiin. On vuosia, jolloin palveluista maksetut maksut eivät ole riittäneet kattamaan niiden tuottamisesta sairaanhoitopiirille aiheutuneita kustannuksia. Tällöin sairaanhoitopiirille on syntynyt alijäämää, jonka kunnat ovat tilikauden jälkeen maksaneet sairaanhoitopiirille. On myös vuosia, jolloin palveluista maksetut maksut ovat kerääntyneet sairaanhoitopiirille ylijäämäksi ja kyseinen ylijäämä on palautettu kunnille ja vähentänyt kuntien palveluista maksamaa kustannusta. Sairaanhoitopiirin yli- ja alijäämien tasaaminen kunnille on siis ollut normaalia, vuosittaista toimintaa.

Jos yli- ja alijäämien taseus on ollut vuosittaista, ei tässä vaiheessa voida tarkastella pelkästään vuosien 2021 ja 2022 tilannetta. Mikäli kyseisinä vuosina on edellä kuvatuista syistä muodostunut ylijäämää ja se on palautettu kunnille, ylijäämän palautusta ei ole perusteltua oikaista kuntien kirjanpidon eristä, koska yli- ja alijäämien taseus on ollut normaalivuoteen liittyvää toimintaa.

Kiinteistöjen ostaminen ja myyminen kuuluu kunnan normaaliin toimintaan. Kunnan palvelutuotannon tarvitessa tilaa, on vaihtoehtona rakentaa tai ostaa kiinteistö. Mikäli kiinteistöä ei enää tarvita kunnan palvelutuotantoon, on perusteltua myydä kiinteistö pois. Useilla kunnilla on pitkän tähtäyksen suunnitelmia omistamiinsa kiinteistöihin perustuen. Myös sote-kiinteistöjä voi sisältyä kyseisiin pitkän tähtäyksen suunnitelmiin. Kiinteistöjä myytäessä saattaa muodostua myyntivoittoa tai -tappiota. Koska kiinteistöjen ostaminen ja myyminen ovat kunnilla kuitenkin jatkuvaa ja suunnitelmallista, ei niistä muodostuvaa myyntivoittoa tai -tappiota ole perusteltua oikaista vuosien 2021 ja 2022 kirjanpidon eristä.

- **3. Onko mahdollisesti jokin muu merkittävästi laskelmia vääristävä erä?**

Laskelmia vääristäviä eriä ovat erilaiset palkkaerät, jotka on maksettu vuonna 2021 tai 2022, mutta jotka kuuluisivat aiemmille vuosille. Tällaisia eriä kutsutaan myös palkkaharmonisaatioeriksi. Niiden oikaiseminen laskelmista on perusteltua.

- **4. Vaikutuksen merkittävyyden arviointi.**
Kuntakohtainen tieto oikaistaisiin ainoastaan silloin, jos kyseinen tieto vääristää merkittävästi yksittäisen kunnan tai hyvinvointialueen rahoitusta. Merkittävänä pidettäisiin vaikutusta, joka olisi vähintään noin 30 euroa asukasta kohden laskettuna. Onko oikaisun kynnyks mielestänne oikea?

Laskennallisen raja-arvon määrittäminen on erittäin ongelmallista. Kaksi saman kokoista kuntaa, joissa toisessa mahdollisesti oikaistava summa jää hienokseltaan raja-arvon alapuolelle, ja toisessa summa nousee hienokseltaan raja-arvon yläpuolelle, saavat aivan erilaisen kohtelun. Laskelmilla on kuitenkin todella iso vaikutus kunnan valtionosuuden suuruuteen pysyvästi. Mikäli raja-arvon käyttöön kuitenkin päädytään, tulisi laskelmissa ottaa huomioon vain mahdollisen raja-arvon ylittävä osa, ei koko erää.

- **5. Menettely.** Näkemyksenne ehdotetun oikaisumenettelyn toimivuudesta (kysely kunnille ja kuntayhtymille=hyvinvointialueille, muut saatavissa olevat selvitykset ja tiedot, siirtolaskelmaluonnos ja sen kommentointimahdollisuus)?

Tässä kysymyksessä kuntamme yhtyy Kuntaliiton lausuntoon.

- **6. Muita huomioita.**

Tässä kysymyksessä kuntamme yhtyy Kuntaliiton lausuntoon.

Seinäjoella 29.5.2023

SEINÄJOEN KAUPUNKI

Jaakko Kiiskilä, Kaupunginjohtaja

Lisätietoja: rahoitusjohtaja Mika Itänen, mika.itanen@seinajoki.fi, puh. 040 566 1245; controller Sinikka Alamylläri, sinikka.alamyllari@seinajoki.fi, puh. 050 571 3628.